SCHENKEN BIJ BESTAANSONZEKERHEID

De afgelopen jaren is een aantal initiatieven opgestart die erop gericht zijn om mensen wier bestaan onzeker is, te ondersteunen. Deze ondersteuning kan op allerlei manieren e/o terreinen plaatsvinden. Eén van de manieren is een tijdelijk financiële ondersteuning: gedurende een periode ontvangen geselecteerde deelnemers een vast maandelijks geldbedrag zonder dat daar enige tegenprestatie tegenover staat. Er wordt met andere woorden “gewoon geld gegeven”, in het vertrouwen dat de deelnemers aldus zelfstandig een volgende stap kunnen zetten welke bijdraagt aan hun bestaanszekerheid.

Gewoon geld geven zonder tegenprestatie te eisen e/o te verwachten, is in het spraakgebruik, maar ook juridisch en fiscaal gewoon een schenking. Nu deze schenkingen in termijnen worden uitbetaald, lijken deze voor de buitenstaander erg op inkomen (de deelnemers zullen de schenking waarschijnlijk zelf ook als inkomen ervaren).

Nu kennen we in Nederland voor schenkingen de schenkbelasting en voor inkomen de inkomstenbelasting. Het is dan de vraag of de betrokken deelnemers van de “gewoon geld geef” projecten hier ook mee te maken krijgen.

Er wordt hieronder kort een 4-tal scenario’s uitgewerkt:

1. Een fonds of stichting zonder ANBI status geeft het geld;
2. een fonds of stichting met ANBI status geeft het geld;
3. een gemeente geeft het geld, de (ANBI-)stichting voert uit;
4. een natuurlijk persoon geeft het geld.

De uitwerking is gebaseerd op de relevante wettelijke bepalingen in de Successiewet 1956 en de Wet Inkomstenbelasting 2001. Deze zijn beschreven en toegelicht in bijlage 1 – 3. In bijlage 4 wordt kort ingegaan op de toeslagen. Bijlage 5 geeft een opsomming van de informatie en documentatie die de Belastingdienst kan opvragen bij de beoordeling van verzoeken om vooroverleg. Bijlage 6 geeft een overzicht van de huidige stand van zaken t.a.v. goedkeuringen door en vooroverleg met de Belastingdienst. In bijlage 7 wordt de gewenst externe en interne communicatie beschreven. Onder bijlage 8 is een tweetal goedkeuringen door de Belastingdienst t.a.v. de schenk- en inkomstenbelasting en bijlage 9 laat een beslisboom schenkbelasting zien.

Bij onderstaande uitwerking gaan wij ervan uit dat er sprake is van schenkingen[1], alsmede dat de deelnemers niet tot enige tegenprestatie verplicht zijn. Ook gaan wij ervan uit dat de deelnemers een vast bedrag geschonken krijgen (toegezegd), welk bedrag in (maandelijkse) termijnen wordt uitbetaald.

1. Een fonds of stichting zonder ANBI status geeft het geld

Schenkbelasting: Ja

Inkomstenbelasting: Neen

2. Een fonds of stichting met ANBI status geeft het geld

Schenkbelasting: Neen

Inkomstenbelasting: Neen

[1] Boven de wettelijk vrijgestelde bedragen.

3. Een gemeente[2] geeft het geld, de (ANBI-)stichting voert uit

Schenkbelasting: Neen

Inkomstenbelasting: Neen

4. Een natuurlijk persoon geeft het geld

Schenkbelasting: Ja

Inkomstenbelasting: Neen

Schematisch ziet e.e.a. er als volgt uit:

Wie geeft geld?	Schenkbelasting	Inkomstenbelasting
Fonds of stichting zonder ANBI status	Ja	Neen
Fonds of stichting mét ANBI status	Neen	Neen
Gemeente, de (ANBI-) stichting voert uit	Neen	Neen
Natuurlijk persoon	Ja	Neen

Schenkingen door ANBI's, die in overeenstemming zijn met de doelstelling, zijn uitdrukkelijk vrijgesteld van schenkbelasting.
Dit verklaart ook waarom de Belastingdienst bij de behandeling van verzoeken om vooroverleg/goedkeuring ter zake zijn pijlen met name richt op de inkomstenbelasting.

Adviespunten

In de communicatie naar buiten toe (richting o.a. Tweede Kamer, pers, gemeentes, website, Belastingdienst en overige uitvoeringsinstellingen) moet telkens worden benadrukt dat er sprake is van schenkingen door een ANBI[3] en dat de deelnemers niet tot enige tegenprestatie verplicht zijn.[4] Let op: ook het vrijwillig meewerken aan een onderzoek kan als tegenprestatie worden aangemerkt.
Ook moet worden gemeld dat de deelnemers een vast bedrag ontvangen dat in termijnen wordt uitbetaald.[5] Er mag namelijk geen sprake zijn van onzekerheid over de hoogte van de termijnen en de duur van de uitkeringen.

E.e.a. dient vervolgens ook intern zo te worden gecommuniceerd en vastgelegd/overeengekomen.

Tot slot dient de praktische uitvoering van de diverse projecten aan te sluiten bij deze externe en interne communicatie.

[2] Een gemeente is van rechtswege een ANBI.
[3] Geen schenkbelasting ex artikel 33, lid 10 SW.
[4] Geen RUOW ex artikel 3.90 Wet IB.
[5] Geen periodieke uitkering ex artikel 3.100 e.v. Wet IB.

BIJLAGE 1

SCHENKBELASTING

Artikel 33 van de Successiewet 1956 bepaalt o.a.

“Van schenkbelasting is vrijgesteld, hetgeen wordt verkregen:

2° (...) *van* de Staat, een provincie, (...) of gemeente;

4° *door* een algemeen nut beogende instelling, (...);

10° *van* een algemeen nut beogende instelling, voor zover de uitkeringen geheel of nagenoeg geheel het karakter hebben van te zijn geschied in het algemeen belang (...)”.

Op grond van sub 10 zijn uitkeringen die door een door de Belastingdienst aangewezen ANBI worden gedaan in het kader van het goede doel vrijgesteld van schenkbelasting. Met de uitkering moet geheel of nagenoeg geheel (voor tenminste 90%) het algemeen belang zijn gediend. In combinatie met de vrijstelling van sub 4 wordt over gelden die bestemd zijn voor het goede doel geen schenkbelasting geheven.
Het verkrijgen van de ANBI-status veronderstelt dat de instelling o.a. volledig gericht is op het algemeen nut én dat de instelling met nagenoeg geheel van al haar activiteiten het algemeen belang dient.
M.a.w.: alle schenkingen van aangewezen ANBI’s zijn vrijgesteld, *mits* deze maar in overeenstemming zijn met de doelstelling van de instelling.

Er hoeft géén aangifte schenkbelasting te worden gedaan.
In het (theoretische) geval dat de belastingdienst toch verzoekt om een aangifte schenkbelasting, moet er een beroep worden gedaan op de bijzondere vrijstelling.

BIJLAGE 2

INKOMSTENBELASTING

De in het kader van “geld geven in vertrouwen” mogelijk relevante inkomensbronnen in de Wet Inkomstenbelasting 2001 (Wet IB) zijn:

A. Resultaat uit overige werkzaamheden (RUOW);
B. periodieke uitkeringen.

A. RUOW

Artikel 3.90 Wet Inkomstenbelasting 2001 bepaalt o.a.

“Belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden is het gezamenlijke bedrag van het resultaat uit een of meer werkzaamheden (...).”

Het belastbaar RUOW is de restcategorie van inkomen uit (o.a.) werk. Vereist is dat de belastingplichtige werkzaamheden in het economische verkeer verricht, hoe gering van omvang ook. Tevens moet door de belastingplichtige met betrekking tot deze werkzaamheden voordeel zijn beoogd en verwacht.
Er moet derhalve sprake zijn van een tegenprestatie in de vorm van (enige) arbeid; als deze ontbreekt, is er geen sprake van RUOW.

B. Periodieke uitkeringen.

Artikel 3.100 Wet Inkomstenbelasting 2001 bepaalt o.a.

“Belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen zijn:

a. de aangewezen periodieke uitkeringen en verstrekkingen(...)”.

Vervolgens bepaalt artikel 3.101 Wet Inkomstenbelasting 2001 o.a.

“1. Aangewezen periodieke uitkeringen en verstrekkingen zijn de periodieke uitkeringen en verstrekkingen die:

d. niet in rechte vorderbaar zijn en worden ontvangen van een rechtspersoon.”

De (meest) gangbare omschrijving van een periodieke uitkering luidt: een periodieke uitkering (...) is een uitkering (...) welke een onderdeel is of kan zijn van *een reeks van uitkeringen* (...) waarvan het totale beloop *afhankelijk is van een toekomstige onzekere gebeurtenis*, zulks beoordeeld vanuit de schuldenaar en naar het moment waarop de uitkeringen of verstrekkingen een aanvang nemen, een en ander voor zover de uitkeringen en verstrekkingen niet een onderdeel vormen van een complex van rechten en verplichtingen die bij voortduring tegenover elkaar staan.

Er dient derhalve sprake te zijn van:

- <u>Periodiciteit</u>

Een uitkering is eerst een periodieke uitkering indien zij een onderdeel is van een reeks van uitkeringen, d.w.z. wanneer er meer dan één uitkering is *voorzien*. Of sprake is van

periodiciteit wordt getoetst aan het ontstaan van het recht op uitkeringen, niet aan de uitbetaling daarvan. Meer concreet: er is geen sprake van een periodieke uitkering indien een kapitaal wordt toegezegd, dat wordt uitbetaald in termijnen.*

- Onzekerheid

De onzekerheid kan betreffen: (i) de omvang van de uitkeringen en (ii) de duur van de uitkeringen (dat wil zeggen de vraag of de desbetreffende uitkering of verstrekking plaats zal vinden).
Aldus kunnen de uitkeringen met een inkomenskarakter (de periodieke uitkeringen) worden onderscheiden van de veelal onbelaste uitkeringen met een kapitaalskarakter. Dit sluit aan bij * onder “periodiciteit” hier boven.

M.a.w.: een uitkering is een periodieke uitkering indien er sprake is van periodiciteit en onzekerheid.
Indien je de periodiciteit wegneemt, door een kapitaal toe te zeggen welke vervolgens in termijnen wordt betaald, én de eventuele onzekerheid wegneemt (in geval van overlijden toch uitbetalen, maar dan aan de erfgenamen), dan heeft de uitkering geen (belast) inkomenskarakter maar een (vrijgesteld) kapitaalskarakter.

BIJLAGE 3

SAMENLOOP SCHENKBELASTING EN INKOMSTENBELASTING

Artikel 33 van de Successiewet 1956 bepaalt o.a.

“Van schenkbelasting is vrijgesteld, hetgeen wordt verkregen:

9° door iemand te wiens laste over die verkrijging inkomstenbelasting of een voorheffing van die belasting wordt geheven (...)”.

De vrijstelling beoogt dubbele belasting te voorkomen van schenkbelasting en geheven inkomstenbelasting. Voor deze vrijstelling is vereist dat over de verkrijging als zodanig inkomstenbelasting of een voorheffing daarvan is of zal worden geheven ten laste van de verkrijger.

De vrijstelling van sub 9 is derhalve i.c. alleen relevant indien er inkomstenbelasting is verschuldigd over de schenkingen door de instelling. Alsdan is er geen schenkbelasting verschuldigd.

BIJLAGE 4

TOESLAGEN

Het verzamelinkomen is het totale belastbare inkomen waarover inkomstenbelasting is verschuldigd. Tot dit inkomen behoren o.a. RUOW en periodieke uitkeringen.
Het verzamelinkomen is ook het “toetsingsinkomen” voor de diverse toeslagen. Nu de schenkingen niet kwalificeren als (verzamel)inkomen, behoren deze ook niet tot het toetsingsinkomen en hebben deze geen invloed op de gerechtigheid tot en hoogte van eventuele toeslagen.

BIJLAGE 5

BEOORDELING DOOR DE BELASTINGDIENST VAN “GELD GEVEN IN VERTROUWEN”

Bij de behandeling van verzoeken om vooroverleg en de beoordeling of de schenkingen in de schenk- of inkomstenbelasting moeten worden betrokken, zal de Belastingdienst zich mede baseren op de volgende documenten/informatie van de betrokken stichtingen:

- De statuten;
- de ANBI-inschrijving;
- de website;
- het beleidsplan;
- actueel verslag van de uitgeoefende activiteiten;
- de jaarrekening(en);
- contracten met de deelnemers;
- communicatie met deelnemers en andere betrokkenen;
- verwerking van de schenkingen in de financiële administratie;
- aangifte schenkbelasting en beroep op de vrijstelling ex artikel 33, lid 10 SW.

BIJLAGE 6

EXTERNE EN INTERNE COMMUNICATIE

In de communicatie naar buiten toe (richting o.a. Tweede Kamer, pers, gemeentes, website, Belastingdienst en overige uitvoeringsinstellingen) moet telkens worden benadrukt dat er sprake is van schenkingen[6] en dat de deelnemers niet tot enige tegenprestatie verplicht zijn.[7]
Ook moet worden gemeld dat de deelnemers een vast bedrag ontvangen dat in termijnen wordt uitbetaald.[8]

E.e.a. dient vervolgens ook intern zo te worden gecommuniceerd en vastgelegd/overeengekomen.

Tot slot dient de praktische uitvoering van de diverse projecten aan te sluiten bij deze externe en interne communicatie.

[6] Geen schenkbelasting ex artikel 33, lid 10 SW.
[7] Geen RUOW ex artikel 3.90 Wet IB.
[8] Geen periodieke uitkering ex artikel 3.100 e.v. Wet IB.
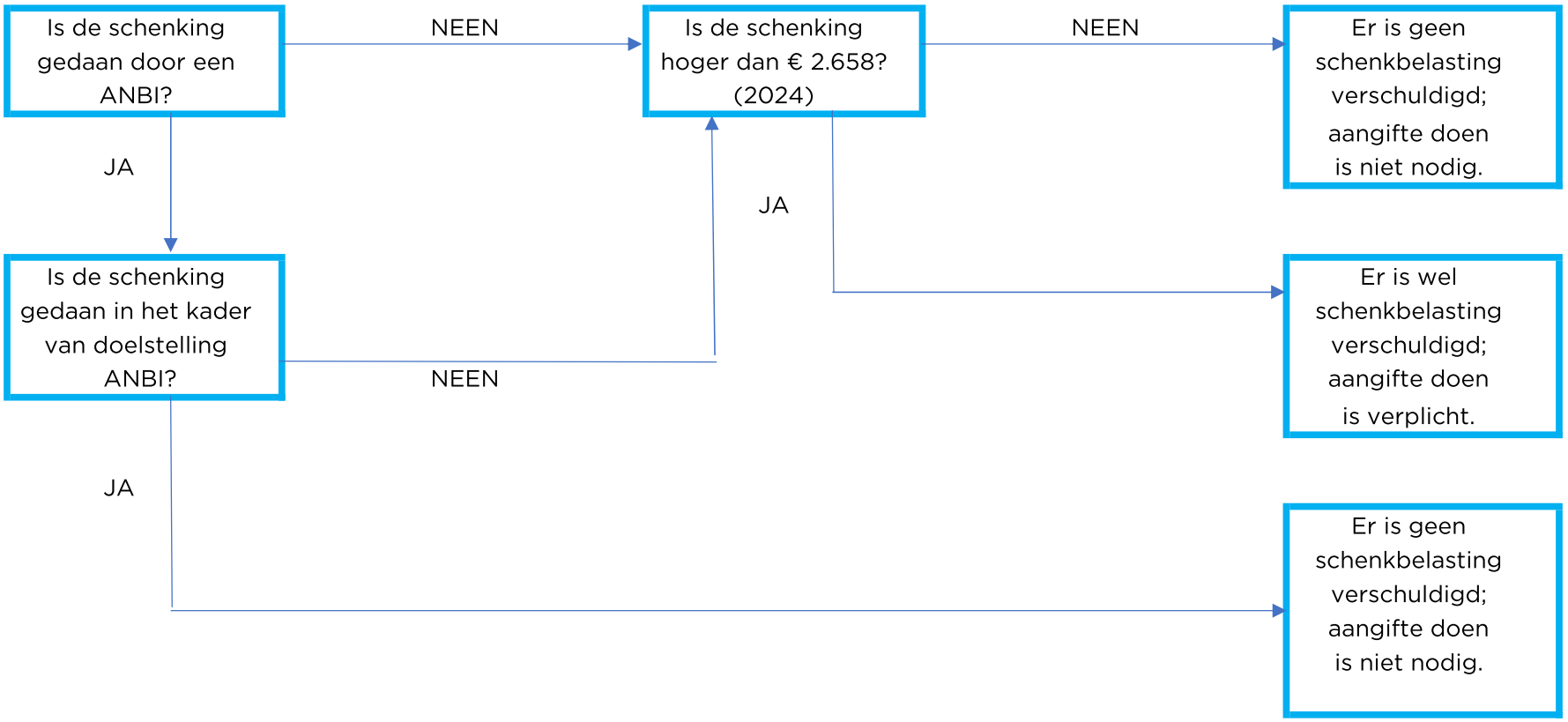
BIJLAGE 7 Beslisboom Schenkbelasting en/of aangifteplicht